

Jirka, Antonín

**Stavitel Jiří Richter, sochař Matyáš Graf a malíř Jan Jiří Ostrovský v
Dolních Kounicích**

*Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. F, Řada
uměnovědná. 1977-1978, vol. 26-27, iss. F21-22, pp. 70-76*

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/110714>

Access Date: 27. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

STAVITEL JIŘÍ RICHTER, SOCHAŘ MATYÁŠ GRAF A MALÍŘ JAN JIŘÍ OSTROVSKÝ V DOLNÍCH KOUNICÍCH

(K výzkumnému úkolu stát. plánu VIII-7-4/4)

Aug. Kratochvíl, autor Ivančického okresu Moravské vlastivědy, zaznamenal už před lety, že brněnský stavitel Jiří Richter prováděl přestavbu kaple sv. Fabiána a Šebestiána, zv. „Barborka“ v Dolních Kounicích, tehdy dietrichštejnských.¹ Historií umění však nebyl Kratochvílův údaj zužitkován a jméno J. Richtera se dosud v uměleckohistorické literatuře neobjevilo. V archivu velkostatku D. Kounice se o stavbě a jejím vybavení zachoval natolik zajímavý konvolut spisů, že zasluhuje zveřejnění.²

Spatný stav pustého kostela v poslední čtvrtině 17. století — byl podle bývalé funkce soustavně nazýván „ode pikhartische Kirche“ — volal už delší dobu po opravě. 16. července 1686 napsal panský úředník z Kounic knížeti, že splnil příkaz vrchnosti a dal budovu prohlédnout „durch den hiesigen Meister Mauerer und Meister Zimmermann“ a že jejich specifikace k opravě přikládá k dopisu. Když vrchnost kladně odpověděla, začaly obvyklé přípravy — zajišťování materiálu a způsobných řemeslných sil.

Koncem roku 1686 oznámil panský úředník Jan Ant. Heger knížeti Ferdinandu z Dietrichštejna, že má k dispozici návrhy a rozpočty dvou konkurentů — nejmenovaného stavitele z Mikulova a stavitele z Brna, jímž je podle dalších dokladů Jiří Richter. Jeho návrh (nezachoval se) je prý sice v proporci lepší, ale — což neznělo spořivému knížeti příjemně — rozpočet zase vyšší. Nicméně Heger nepochybuje, že stavitel může „an seinen begehren Lohn noch wohl einen Abbruch leiden“. Ze zprávy dále plyne, že Hegerovi radil ve stavebních věcech zednický mistr Antonín Krawony (Kravany).³

Z dopisu knížete Ferdinandu, datovaném ve Vídni 2. ledna 1687, už vyzouváme, že J. Richterovi byla dána před mikulovským stavitelem přednost. Kníže zde uděluje pokyny ke stavbě: kostel musí být přestavěn za jednu sezónu, aby měl v září střechu a dveře; přeje si jej mít klenutý a vnější „Ziraten“ trvanlivé, jakož si vůbec žádá, „damit es sauber und gut gemacht werde, das man mit dem Brünnerischen, doch auf das genaueste, tractieren und zwar dass der Mauerer selbe die Tagläner selbtes hierzü verschaffe“. Kostel má být vydlážděn velkými cihlovými čtyřhrany a krov udělán ne podle kounického, „sondern man müsst ein Muster nehmen aus einer neuen Kirchen zu Brünn, doch ganz glot und nur von weichen Holz“.

Chyběla už jen definitivní dohoda obou stran. 17. ledna 1687 oznámil panský úředník knížeti, že brněnský stavitel žádá za dílo 650 fl. a naturalie s tím, že

¹ Aug. Kratochvíl, *Ivančický okres. Vlastivěda moravská*, Brno, 1904, 161.

² SOA Brno, fond Velkostatek Dolní Kounice, F 119, kart. 1253.

³ Mikulov, 19. listopadu 1686. Panský úředník Johann Anton Heger knížeti Ferdinandu z Dietrichštejna: Über das Geben der pikardischen Kirchen zu Kanitz folgen auch des Nikolsburgers Maurer und Zimmermeister sub Lit. A, B, C, und D ihre Abrisse, auch was beide, sowohl auch Tischler und Glaser von ihrer Arbeit zu Lohn begehren. Und hat der Hauptmann die Kanitzerische Maurer Meister wie auch Brünnerische laut seines obigen Schreibens vernehmen. Der zu Kanitz Antoni Krawoni, welchen der Hauptman vor dem besten alorten zu sein erachtet, vermeint solche nach dem Abriss des Nikolsburger Maurer Meisters ohne Gewölb vor 200 fl, sammt dem Gewölb aber vor 300 fl. zu erbauen, vorgebend dass bei dem vorigen Aussatz seines Brudern seel. der Zeit keiner bestehen können, weiln alles teuer, so vermeint auch der Hauptmann, dass es mit denen Tagwerken gar langweilig zugehen und der ganze Sommer damit zugebracht wurde.

Des Brünnerischen Maurer Meisters Abriss werden in drei Teilen. 1. und 2. hier beigelegt, aus welchen zwar fast eine bessere Proportion (als aus des Nikolsburger Maurermeisters Abriss) herauskommt, hingegen was er vor seine Arbeit begehret item was er vor Notwendigkeiten zu braucht, weissst gegenwärtige Lista Nr. 3. Ich zweifle aber nicht, er möchte an seinen beehrten Lohn noch wohl einen Abbruch leiden, westwegen ich dem Hauptmann zurück schreiben, dass er sich destwegen auf das Genaueste erkündigen solle.

stavbu provede v tomto roce včetně omítky. Tesař chce — mimo naturálie — 250 fl. Následuje zajímavý údaj: „Dieser Zimmer Mann ist der beste Meister in Brünn und der Maurer ist auch berühmte, arbeitet der Frau Gräfin von Oppersdorf auf ihren Gut, also auch ein Kirchen erbaue, 11 Jahr, des gleichen auch dem seel. Grafen Lamperg schöne Gebäu geführt.“

Nato vynesla vrchnost obvyklý požadavek, totiž aby oba řemeslníci ze svých rozpočtů slevili — což se ovšem stalo. Již 20. ledna mohl Jan Heger oznámit, že stavitel vezme o 50 zlatých, tesař o 30 méně než rozpočetli. Načež obě strany uzavřely smlouvy: 6. února 1686 s brněnským měšťanem, tesařským mistrem Jiřím Schotem na úplné zastřešení kostela „nach gegebenen Abriss“, což tesař slíbujíc provést do sv. Vavřince za 220 fl. a naturálie. Podepsán „Georg Schott, Zimmer Meister in Brünn“. Téhož dne uzavřel smlouvu i stavitel Jiří Richter (viz Přílohu I). O měsíc později kníže obě smlouvy schválil.

Jak tomu často bývá, ani stavba kounického kostela neproběhla přesně podle předpokladů. Byla i později zahájena než se zamýšlelo, neboť teprve 26. června žádala vrchnost olomouckou konsistoř o povolení přestavby ke cti morových patronů sv. Sebastiánů, Rocha a Karla Borromejského a tvrdí, že se stavbou začne během tří týdnů. Souhlas biskupa Karla z Lichtenštejna přišel listem, daným v Kroměříži 1. července 1687. Zřejmě pro tento opožděný začátek bylo nutno přesunout dokončovací práce na příští rok. Nicméně 30. března 1688 je podle zprávy Jana Kunela krov hotov a krytina téměř položena; hotova je i věžička, konstruovaná na dva zvony. „Anjetzt fangt der Maurer die Gesims an zu verfertigen, wonach er Gewölben und als dann die Spital Arbeit zugleich anfangen wird, die Kirchen Arbeit ist die Meinung zeitlich heuer völlig zu Ende, desgleichen zwar das Spital, wo jedoch nicht möglich alles, doch wenigstens die Zimmer.“ — Pověřili tedy Richtera i stavbou kounického špitálu. Tvrzení Jana Kunela, že stavební práce na kostele toho roku skončí, byly zřejmě pravdivé a letopočet 1688 na jeho portále lze považovat za rok dokončení přestavby. Poslední archiválie se týkají kamenického díla: 5. května poslal Kunel z D. Kounic mikulovskému kameníkovi výkres (zřejmě Richtrův) ke dveřním ostěním a koncem měsíce předložil kameníkův rozpočet knížeti.

Kounický kostelík se zachoval bez vážných úprav dodnes.⁴ Podle uvedených archiválií jej lze považovat za stavební i projektantské dílo Jiřího Richtera. Budova má nejprostší členění fasád a jednoduchý vnitřek; spíše než architektem byl Richter zřejmě příležitostně projektujícím stavitelem bez větších uměleckých aspirací. Projekty jeho brněnských vrstevníků, Jana Křt. Erny, ale i Stumbecka, jsou očitě kvalitnější. Podle zde zveřejněných archiválií se zdá jisté, že Richter měl vlastní stavební skupinu. Působil i jako vrchnostenský stavitel hraběnky z Oppersdorfu a pracoval pro hraběte Lamberga. Snad i na jejich panství některé z prováděných staveb vyprojektoval; zatím však žádnou z nich neznáme.

* * *

Další archiválie excerpovaného konvolutu se týkají kostelního mobiliáře. Nejstarší je zřejmě dopis sochaře Matyáše Grafa Ferdinandovi z Dietrichštejna, v němž nabízí svou práci a s nímž poslal na ukázkou nákrasy hlavního oltáře, dvou bočních a kazatelny (nezachovaly se). Graf je znám z Mikulova jako panský truhlář a sochař. Roku 1687 požádal o povolení usadit se v Mikulově a uvedl tehdy, že pracoval ve žďárském klášteře, v Jihlavě, v brněnských jesuitů a jinde. Byl vrchností přijat a dostával potom zakázky převážně řemeslného rázu. V letech 1698–99 dodal na mikulovské purkrabství skříně, do zámku nábytek, rámy aj. Podobně v roce 1700. V letech 1720–21 (jde-li stále o našeho M. Grafa) pracoval na zámeckých podlahách, zřejmě vykládaných. O rok později si „sochař“ stěžuje, že je špatně zaplacen za kabinet, který prováděl podle modelu. To je zatím poslední zpráva o něm.⁵ Kounické oltáře by tedy byly jeho jedinou dnes doloženou sochařskou prací.

⁴ Další archiválie excerpovaného fondu zpravují už jen o výměně kostelní věžičky v roce 1765. Tesařskou práci tehdy provedl knížecí zaměstnanec Filip Zwiauer a Franz Blundt z Mikulova pobíli konstrukci bílým plechem.

⁵ V. Richter a kol., *Mikulov*. Brno 1971, 162, 173, 174, 179, 180, 181.

Dopis, s nímž poslal Graf knížeti výkresy, není sice datován, ale Ferdinand z Dietrichštejna na něj odpověděl připsím, daným 16. února ve Vídni; Graf tedy nejspíš psal začátkem téhož roku.⁶ Již 25. února oznamuje panský úředník, že s Grafem jednal o ceně i o potřebném materiálu a že sochař prosí, aby mu práce spíše než cizím lidem byla zadána. Kniže zřejmě souhlasil, neboť 6. března nařizuje, aby sochař změnil velikost místa pro oltáře a udělal výkres (tedy už druhý návrh); ale aby také změnil velikost zdí v kapli zemřelých a předvedl rozměry knížeti, „weilen allda ein anderer Altar gemacht und dieser in der Spital konferiert worden solle“. — Bohužel se o této zakázce už dále nemluví.

Konečně 26. dubna 1689 vydal Dietrichštejn podrobné pokyny k provedení kostelních mobilií. Je to vlastně korektura sochařových návrhů, provedená ve smyslu jejich redukce. Hlavní oltář bude jednodušší než navrhuje sochař; bude na něm „das Milder Bild“ a „das Mariae Bild“ se čtyřmi anděly. Jaké sochy mají na hlavním oltáři a obou bočních stát, určují přílohy (nezachovaly se; asi to byly Grafovy výkresy). Sochař dostane za práci 100 fl. Za tabernákl má mít pouze 20 fl., jelikož „ohne Figuren sein muss“. I boční oltáře budou s obrazem, a sice sv. Floriána a sv. Antonína Poustevníka jeden, druhý s malbou sv. Jakuba apoštola „und kann auch der Nicksburger Maler Gesell einen Abriss davon machen. Oben auf kommt auf einen das Christi Kindl und auf anderen (sc. Altar) der heil. Joannes“. Na boční oltáře je stanoveno po 50 zlatých. „Bei der Kanzl werden viel Figuren ausgelassen, begehrt davon 60 fl, können aber die unter und oben Ziraten, wie auch die Ziraten an der Seiten ausgelassen werden.“

Nedlouho nato musel M. Graf s prací začít, neboť 17. září 1689 oznamuje z Kounic Jan Kunel, že mikulovský truhlář v práci pokročil a sochy má už hotovy. Sdělil také, že sochař „von der gnädigsten Gräfin das Bild von Passau zuempfanget hat“. Zato malíř prý ještě nezačal (měl provést tři obrazy: sv. Barbory, sv. Jakuba Většího a sv. Floriana se sv. Antonínem Poustevníkem), neboť čeká na knížecí pokyny. Odpověď vrchnosti, datovaná 31. října, přišla z Augšpurku. Kniže mj. žádá o rozměry a tvar obrazů na boční oltáře, neboť je hodlá zadat tamnímu malíři; ale obraz sv. Barbory se může začít — není-li už udělán — podle předlohy ve farním kostele.⁷ Bohužel ani zde, ani z další korespondence nelze vyvozovat, kdo je onen mikulovský malíř a kdo jeho augšpurský kolega. Snad byla dohoda o dodání obrazů do Kounic uzavřena s mikulovským malířem Janem Ostrovským, který, jak z dalšího plyne, provedl štafírskou práci na Grafových oltářích a kazatelně.

Jako o Grafovi, zachovalo se i o Ostrovském několik zpráv v dietrichštejnském

⁶ Durchläuchtigst hochgeborener Reichs Fürst! Gnädigster Fürst und Herr Herr! Hiemit sende unterthänigst von Chor und Seiten Altchor, auch Kanzel die Abriss und haben mich die Leuth all dort zu Kanitz angederet, weil das Chürchl so gar schauae zierhaft gebaut, dass ich auch mit einer schöne Arbeit erscheinen wollte. Nun wissete ich auch sie nicht genigen anzugreifen als wie diese Abriss seind, so verlange ich anjetzo von der Arbeit nichts zu dingen, dann nach der Verfertigung, lobet die Arbeit den Meister. Anbei soll ich auch gehorsam nicht verhalten, was massen zu dem Chor Altar kein besseres dann Linden Holz, deren die Meinung in dero hiesigen Wäldern, wo nun euer hochfürstlichen Gnaden die Nottdürf daraus zu nehmen und dieselben zu Wisternitz auf der Mühl scheiden zu lassen, gnädigst zu erlauben täten, hätten sie nicht halb so viel Unkosten als wann man selbiges von denen Robot Stamm weiss zusammen kaufen müsste. Hierüber mich zu dero gnädigste Resolution unterthänigst empfehle gehorsamer unterthanen *Matias Graf, Tischler und Bildhauer in Nicksburg.*

⁷ ... Um was Frauen Bild von Passau muss sich der Tischler bei der Fürstin anmelden, die Figuren haben wir ihme selbst geschriebener gegeben und weilen wir mit dem Maler noch nichts gemacht haben oder von alle seine Arbeit bis zu unserer Zurück Kunft verschoben bleiben, begehret von dem Tischler gleich Nohlen zu lassen, was er für Heilige schnitzen tuet und schicket es, so schicket auch die Mass von Papier, wie die Schneiden und die Mass nehmen, so sicherer oder von Spogot, wie breit und lang die zwei Bilder in denen Seiten Altarn sein worden, wollen allhier die Bilder darnach machen lassen und von die Bruderschaft S. Barbae schon anfangen, wann schon das Altar Bild noch nicht gemacht ist, es wird wohl in der Pfarr Kirchen ein solches Bild vorhanden sein, so man unter dessen hin tuen kann.

archívu.⁸ Poněvadž však v Mikulově pracovali i jiní malíři téhož jména, Jan Theobald a Vavřinec Ignác, zřejmě příbuzní, není vždy jisto, který z nich je v prameňech jmenován. Jana Jiřího Ostrovského se týkají přinejmenším doklady o opravě epitafu v mikulovské Loretě roku 1679, nátěrech oken, mříží a nábytku tamže⁹ a zlacení oltáře v roce 1696,¹⁰ a dále o malbě „dietrichštejnské svatby a turnýru“, provedené 1691 v zámecké oranžerii.¹¹

Ostrovského práci v Dolních Kounicích osvětluje několik dokladů. Prvním z nich je nedatovaný dopis, v němž oznamuje své požadavky za štafířskou a pozlacovačskou práci pro kostel sv. Barbory.¹² Kníže jej předal 4. února 1696 kounickému hejtmánovi k posouzení. Ten s Ostrovským podrobněji dojednal provedení práce a cenu, z níž malíř oproti původnímu požadavku slevil 20 zlatých.¹³ Jak je v dopise žádáno, dal kníže Ostrovskému ukázat vzor, podle kterého by provedl štafírování, a sice ve Vídni, kam se měl malíř dostavit.¹⁴

Nato následuje koncept smlouvy, připravený 18. dubna 1696 (Příloha II); citelně snižuje peněžitou odměnu na 245 fl. Zdá se, že ani později neměl Ostrovský s kounickou zakázkou štěstí. Podle dopisu Jana Kunela ze 6. března 1697 vybral malíř peníze až na 50 fl, provedl však jen polovinu práce a nyní je vážně nemocen. Chce, aby mu byly sochy přivezeny do Mikulova, ale to nejde bez velké škody. Podle knížecího rozhodnutí, poznamenaného na témže listu, měl mikulovský hejtmán co nejvážněji malíři naříditi, aby začatou práci buď hned dokončil sám, nebo nechal zbytek provést jinému schopnému malíři, kterého si sjedná.

Další archiválé už neříkají, jak záležitost skončila. Zmiňují se jen o potřebě varhan – kounický farář píše, že v Brně u kaplana při sv. Jakubu lze získat za 150 fl pozitiv, zhotovený zemřelým (nejmenovaným) varhanářem pro kněžnu do Moravského Krumlova. Kaplan je ochoten z ceny 30 fl slevit, ač by ve Vídni takový

⁸ V. Richter a kol., l. c., 203.

⁹ Ibid., s. 152.

¹⁰ Ibid., s. 154.

¹¹ Ibid., s. 161.

¹² Gnädigster Fürst und Herr Herr!

Euer hochfürstlichen Gnaden unterthänigst zuerinderen wegen der drei neuen Altär und einer Kanzl in der neuen Kirchen zu Kanitz, die selbe einzufassen oder zuvergolden, überschlagen habe und wegen solcher Arbeit zu gnädigster Nachricht gebe, dass ich bei dieser so schweren Zeit auch darbei zubestehen verlange in Geld 300 fl, ein Vas Bier, zwei Vas Mittelbier, 10 Metzen Getraid, 6 Mass Schmalz, Waizen, Mehl, nebst anderen Kuchlspeis, von jedem ein Viertel, ein Küfl Salz, drei Klaffer Holz, ein designiertes Quartier und Fuhren, welche notwendig sein möchten, gnädig geruhen anzuschaffen, anbei mich zu gnädigst gewehrigen Resolution unterhänigst gehorsamst ergebe treu gehorsam unterthänigster

Johann Georg Ostrowsky
Burger und Mohler in Nikolsburg

¹³ Dol. Kounice, 20. března 1696. Euer hochfürstlichen Gnaden gnädigstes Dekret vom 4. Febr. dem Nikolsburger Maler wegen Fassung hiesigen neuen Kirchen Altar betreffend habe gehor. mit diesem beantworten sollen, dass der Maler selbst anhero kommen ist und auf solchen Fall hab ich auch sein letzte Meinung vernehmen, was er von denen dreien Altaren und Predig Stuhl zu fassen in allem nehmen kann und zwar die Figuren, Tabernakl und Ziraten völlig zu vergolden, von der Fassung aber tuet man sonderlich dero gnädigsten befiehlt und was vor Farb beliebig sein wird, das Muster erwarten. Darauf hat er sich erklärt, weilen zwar alles sehr teuer ist, 280 fl und das in sein Memorial ausgesetzte Deputat anzunehmen, bittet wie eher euer hochfürstl. Gnaden gnädigsten Bescheid, damit er sich mit ein tauglichen Gesellen zeitlich versehen kann, um bei der Frühling Zeit in warnehmen und langen Tagen solche Arbeit zuverfertigen können und weilen dann sonst keine Kirchen zier sind, wäre die Fassung solcher noch von Nöten.

¹⁴ Odpověď Ferdinandu z Dietrichštejna na dopis, cit. v pozn. 13, ze 7. dubna 1696: ... und (wir) befehlen unter heutigen Dato dem Nikolsburger Hauptmann, dass er gedachten Maler bei künftig besserem Wetter anhero nacher Wien kommen lassen solle, wohie wir demselben ein Altar zeigen lassen werden, wie das draustige in der pikartischen Kirchen am leichtesten gemacht werden konnte.

nástroj stál alespoň 250 fl.¹⁵ Stručná zmínka v knížecím dopise hejtmanovi povoluje 6. října 1695 zřízení dvou zvonů „vermög beiliegender Lista“ (příloha se nezachovala). Již 20. března příštího roku mohl Jan Kunel oznámit, že zvony budou v nejbližších dnech zavěšeny na věžičce nového kostela. Tou dobou požádal také kounický farář o povolení jeho benedikace.¹⁶

Zmiňované tři oltáře a kazatelna se v dolnokounickém kostelíku zachovaly dodnes, jen obrazy na nich mají zčásti jinou tematiku, než o jaké se původně uvažovalo. Jejich autory ostatně zatím neznáme. Zato o oltářích a kazatelně lze s jistotou říci, že jsou dílem M. Grafa a štafíře J. Ostrovského. V kostelíku jsou také lavice, archiváliemi sice nezmiňované, ale asi ze stejné doby; mohly by proto být rovněž Grafovou prací.

¹⁵ Jan Josef Hentza, farář v Dol. Kounicích, knížeti Ferd. z Dietrichštejna. Dol. Kounice, 15. října 1689.

¹⁶ Die Glocken werden eherster Tagen aufgehengt, die Kirchen auch gleich nach den Ostern Feiertagen benediciert worden, um welche der hiesige Pfarrer vor 14 Tagen auf neue geschrieben.

PŘÍLOHA I

SA Brno, fond Velkostatek Dol. Kounice, F 119, 1253.

Dol. Kounice, 6. února 1687

Smlouva mezi knížetem Ferdinandem z Dietrichsteina a brněnským stavitelem Jiřím Richtrem na stavbu (přestavbu) kostela sv. Barbory v Dolních Kounicích.

Heut zu End gesetzten Dato ist aus gnädigsten Befehl des durchlechtig. hochgeborenen Fürsten und Herren Herren Ferdinand, des heil. Röm. Reichs Fürsten von Dietrichstein zu Nikolsburg, Erbschänken in Kärnten, Ritteren des guldenen Flies, der Röm. Kais. Maj. Kammerer, wirklich geheimer Rat und obrigsten Hofmeister, durch mich endes benennten, mit dem Georg Richter, Burg-, Meuer- und Baumeister in der königl. Stadt Brünn folgender Kontakt geschlossen worden.

Nemlich es sollte jetzt gemelter Baumeister die zu Kanitz stehende pikartische Kirchen durch seine Leut als Mauer Gesellen, Malte Macher und alle Handlanger, erstlich was nötig abtragen und dann auf solche Weiss zur Beständigkeit aufbauen, wie ihre hochfürstl. Gnaden der Abriss gemacht und vorgezeigt worden, mit Beisetzung der Sacristei, neuen Schwillbogen, Aufmauerung der benötigten Pfeiler in der Kirchen und darauf führender Gewölb und Gallerie, nicht wenig Einrichtung der Fenster, auser und innewendig gebenden Gestalt mit sauberen Gesimsen und Aufführung der Gieblmauer, Aufstellung dreier Altar Tisch, Predig Stuhl, Auspflasterung derselben und in Summa nach der neuesten Modi zieren, dass bei Besichtigung kein Tadl, der ihme zu verbessern auf sein Unkosten zu Stunde zufinden, alle Mauer Arbeit, so ein Kreuz Werk, die hierein vermerket und nicht vermerket dabei zu verrichten schuldig sein, auch solche Arbeit anfangen, so bald er der Frühling dieses Jahrs zulässt und da er ein mittes mit dem Tod abdinge, sollen seine Erben die angefangene Arbeit vermög dieses Vergleichs ausführen.

Hingegen sollen ihme Baumeister alle Materialien und Notturf auch zeitlich beigeschafft werden, dass er die Arbeit fördere und vor solche seine und oben benennten Leuten Mühe nach tauglich ausgeführter Arbeit zubezahlen und zuempfangen haben, nach und nach an barer Geld 600 fl, Korn 10 Metzen, Kuchel Speis 1 $\frac{1}{2}$ Metzen, Bier 3 Vas, Schmalz 25 Mas, Käs 50.

Zu beiderseits Nachricht und Festhaltung dessen seind zwei gleich lautende Exemplar aufgerichtet, jeden Teil eines zugestellet und was hierauf empfangen wird, hierein vermerket soll werden.

Johann Kunel
Kanitz, den 6. Febr. 1687

PŘÍLOHA II

SA Brno, fond Velkostatek Dol. Kounice, F 119, 1253.

Videň, 18. dubna 1696

Koncept smlouvy mezi knížetem Ferdinandem z Dietrichštejna a mikulovským malířem Janem Jiřím Ostrovským na štafírování tři nových oltářů a kazatelny v kostele sv. Barbory v Dolních Kounicích.

Heut unten gesetzten Dato ist mit dem Johann Georg Ostrowsky, Burger und Malern in Nikolsburg, nachfolgendes Kontrakt geschlossen worden, dass er nemlichen in der genannten pikartischen Kirchen zu Kanitz die drei neu aufgerichtete Altär sammt dem daselbstigen Tabernacul und Predig Stuhl fassen, die Kapitel, Ziraten und Leisten vergolden, die Statuen auf denen Altären nach mündlicher Abrede mit Pater Winter Soc. Jesu sauber malen und vergolden, die grosse Bild Rahm des Blats für unser lieben Frau in dem hohen Altar aber ganzen, wie auch die Sähm an denen Statuen vergolden und alles anderes dabei notwendiges, also und der Gestalt gefertigten solle, damit wir ein gnädiges Wohlgefallen darob tragen mächten.

Wann er nur diesem nachkommendem und die Arbeit recht und wohl verrichtet haben wird, solle ihme Malern von unserem Hauptmann zu Kanitz nachgesetztes gereicht werden. Benennlichen:

Am Geld	245 fl
Gutes Bier	1 Vas
Mittel Bier	2 Vas
Korn	6 Metzen
Schmalz	6 Mass
Allerhand Kuchel Speis	1 Metzen
Salz	1 Küfl
Holz	3 Klafter

Ein Freies Quartier in Spital und 2 Fuhren, hin und her.

Was er Maler hierauf empfandet, solle in diesem Kontrakt eingeschrieben werden.

Wien, den 18. April 1696

Ferdinand Fürst von Dietrichstein
Antonín Jirka

OBRAZY P. F. de GUALA (?) Z DAČIC

(K výzkumnému úkolu stát. plánu VIII-7-4/4)

Mezi svozovým materiálem z dačického zámku, uloženým nyní v Jaroměřicích nad Rokytnou, upozorňují na sebe dva protějškové obrazy stařeckých hlav. Ani ne snad mimořádnou uměleckou kvalitou jako spíše výrazným, trochu siláckým pojetím, patrným v anatomických nadsázkách, v živém, ale poněkud neurovnaném rukopise, kontrastním osvětlení a specifické barevnosti s hnědými stíny a šedozeleňými až červenavými tóny osvětlených pleťových partií.¹

Staatliche Kunsthalle v Karlsruhe chová ve svých sbírkách dvě protějšková poprsí starců, nápadně podobná tématem, rozměry i stylovým pojevem — typikou, modelací, hlubokými stíny a malířským podáním jednotlivostí.² Obrazy v Karlsruhe připisal R. Longhi³ ústně P. F. de Guala (1648—1757), severoitalskému malíři zemřevšímu v Miláně, jehož tvorba je ovlivněna janovským a benátským prostředím. Podle nápadných souvislostí lze dvojice stařeckých hlav z Dačic a z Karlsruhe považovat za dílo jedné ruky.

Antonín Jirka

¹ Státní zámek Jaroměřice nad Rokytnou, svoz Dačice, inv. č. 1226/3168 a 1227/3169. Olej na plátně, 65×45 cm. Vedeno jako hlavy starců „dle Brandla“.

² *Staatliche Kunsthalle Karlsruhe, Katalog alter Meister*. Bearbeitet von Jan Lauts. Karlsruhe 1966, č. 1756, 1757, str. 133—134. Olej na plátně, 66×49,5 cm.

³ Tamtéž. 133.